

Kuidas võltsuudiseid ära tunda?

Võltsuudised ja väärinfo on muutunud kogu maailmas suureks probleemiks, sest inimesi püütakse moonutatud teavet levitades petta. Sotsiaalmeedia ja sotsiaalvõrgustike personaliseerimise vahendid on väljamõeldiste levitamise väga lihtsaks teinud. Tähelepanu võitmiseks ja klikkide saamiseks mängitakse inimeste emotsioonidel ning enamasti lähtutakse seejuures majanduslikest või ideoloogilistest kaalutlustest. Isegi digimaailmas oskuslikult tegutsevatel noortel on moonutatud uudiseid raske ära tunda. Tähelepanuväärne on ühtlasi see, et kuuel juhul kümnest ei loe kasutajad lugu enne selle sotsiaalmeedias jagamist isegi läbi. Ligikaudu 85% eurooplastest peab võltsuudiseid oma riigis probleemiks ja 83% peab seda ka ohuks demokraatialle. Seetõttu oleme koostanud kompassi, mis aitab teil infomeres kurssi hoida ning valedest ja väärinfost hoiduda.

8. AITA MEIL VÕLTSUUDISEID PALJASTADA⁽²⁾

Hoja end võltsuudiste levitajate kasutatavate meetodite ja trikkidega kursis. Anna võltsuudistest teada ja hoiata ka oma sõpru.

7. KASUTA TERTVET MÕISTUST

Mõnikord on lugu nii täiuslik või huvitav, et see lihtsalt ei saa tõsi olla. Hinga sügavalt sisse, võrdle seda teiste, usaldusväärsete allikatega ja säilita terve mõistus.

6. MÕTLE, ENNE KUI JAGAD

Artiklis võidakse olukorda või ajalugu moonutada või pilgata. Selle pealkiri võib olla tahtlikult provotseeriv. Kui see räägib tegelikest sündmustest, käsitleb neid kindlasti ka mõni usaldusväärne meediakanal.

1. KONTROLLI SISU

Kas faktid ja arvud peavad paika?
Kas artikkel on erapooletu?
Usaldusväärsete meediaväljaannete uudistartiklid kajastavad kõikide asjaosaliste seisukohti, mitte ainult ühe osapoole vaateid.

2. KONTROLLI LEVITAJAT

Kas tegemist on teada-tuntud veebilehega? Kas selle aadress tundub normaalne? Kuidas veebileht end ise tutvustab? Kellele see kuulub? Kes seda rahastab? Kas teised, usaldusväärsed allikad räägivad sama juttu?

3. KONTROLLI AUTORIT

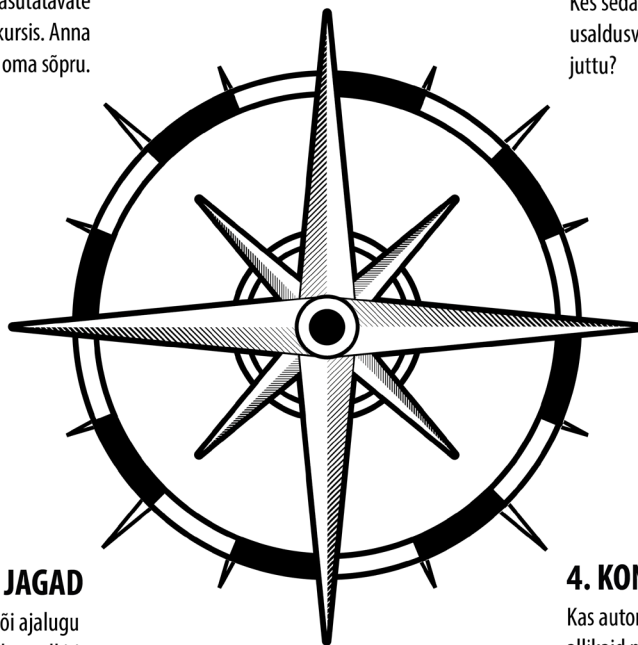
Kas tegemist on päris inimesega? Usaldusväärse ajakirjaniku kohta leiab alati lisateavet. Kui aga autor esineb väljamõeldud nime all või anonüümselt, on ka tekst suurema tõenäosusega väljamõeldis.

4. KONTROLLI ALLIKAD

Kas autor kasutab usaldusväärseid allikaid ning viitab tuntud ja tunnustatud meediakanalitele? Kas eksperdid, keda tsiteeritakse, on ka tegelikult selle valdkonna asjatundjad? Kui loo allikad on anonüümsed või neid ei ole üldse mainitud, võib tegemist olla võltsuudisega.

5. KONTROLLI PILTE

Pildid on mõjusad, aga nendega on lihtne manipuleerida. Pildiotsing aitab kindlaks teha, ega neid ei ole varem teises kontekstis kasutatud. Piltide või videotega manipuleerimist aitab tuvastada ka projekti InVID plugin⁽¹⁾.

1) Hangi [InVIDi](#) plugin.

2) Jälgi Twitteris näiteks kasutajaid [@EUvsDisinfo](#)/[@EUvsDisinfo](#), [@DFRLab](#)/[@DRFLab](#) või [@StopFakingNews](#)/[@stopfakeukraine](#).

Tegemist on 2017. aasta märtsis avaldatud lühitutvustuse ajakohastatud versiooniga.

